

Entrevista telefònica a M.F

Antiga treballadora de Can Fabra

Barcelona, ds 24 d'octubre de 2020

1.- A quin any vas entrar a treballar a la Fabra i Coats? Diu que de molt jove, als quinze o setze anys. Segurament l'any 1942, perquè va plegar l'any 1949, després d'haver-hi treballat set anys.

2.- Podíeu triar el lloc de treball? Quan hi va entrar, no va poder triar: la van posar al retòrker, a l'últim pis, en una nau exageradament gran, on hi havia molt de soroll. Treballava amb una màquina d'uns tres metres de llargada, a "dues cares", amb rodets molt grossos, alguns dits formatges, per la seva forma. A la nau hi havia tres departaments, però tractaven el mateix producte a tots tres.

Al mig d'aquest espai hi havia una mena de cabina o despatx enlairat des d'on un cap controlava tota la nau. En aquella època, un tal Sr. Amigó.

3.- Us donaven facilitats per canviar-vos de lloc de treball? Sí. Ho va demanar i la van passar a la planta baixa, és a dir, a un departament del pati, que en deien l'examen perquè comprovaven els defectes de les troques en paquets que en contenien vuit o deu. Els donaven uns casquets per tapar-se els cabells perquè, si no se'ls cobrien, els quedaven ben empolsinats.

4.- Us assignaven la feina tenint en compte les vostres característiques morfològiques, com per exemple la complexió física, l'edat, la força, l'envergadura, l'agilitat...? No. Quan hi entraven havien de ser dones joves, d'uns quinze o setze anys. Creu que més tard ho van posposar als divuit.

5.- Et trobaves a gust a la feina? Sí. Hi estava "encantada de la vida". Feia torns de quinze dies, de dilluns a dissabte. Un, des de les 6 del matí a les 2 del migdia. I l'altre, de les 2 del migdia a les 10 de la nit.

6.- Et semblava just l'horari? Sí. Ho trobaven normal. Tothom ho feia. Hi havia altres departaments que no tenien maquinària, com per exemple l'entubar: no feien torns, sinó les 8 hores i prou. En deien torn normal i, on en feien, departaments nets. Recorda que durant una època va treballar de nit, creu que a conseqüència d'una restricció de llum, perquè van instal·lar un generador o burra.

7.- Et vas sentir algun moment explotada? No, mai. Hi havia algunes treballadores que, voluntàriament, treballaven a preu fet, la qual cosa els permetia cobrar més, però era molt cansat perquè no podien parar mai, ni un moment.

8.- Totes éreu dones? Ella sempre va treballar amb dones. A la nau tan gran on va estar primer, hi havia el cap de tota la nau tal com ha dit, i tres encarregats, un per a cada departament -el retòrker en tenia tres.

9.- Si hi havia algun home, quin lloc de treball exercia? Sempre va treballar amb dones, però el seu pare, en T.F., va treballar a diversos departaments: al blanqueig, al tint de colors,

al merceritzar –donaven uns banys a les troques per tal de deixar lluent el fil-, tot estava relacionat, i a la xarxa.

10.- La relació entre les companyes era bona? Sí. Si més no als dos departaments on va estar.

11.- Us deixaven parlar entre vosaltres? Sí. Podien parlar entre elles.

12.- Eren molt estrictes pel que fa a la puntualitat a l'hora d'entrada a la feina? Tenien una flexibilitat horària de mitja hora, però n'hi havia algunes que "corrien molt" perquè precisament la puntualitat es pagava.

13.- Treballaves d'una manera còmoda, asseguda, per exemple? Quan treballava amb aquella màquina tan llarga, no parava de fer-li voltes, perquè s'acostumaven a trencar els fils.

14.- Feies força moviments repetitius? Et cansaves físicament? Feia voltes i més voltes a la màquina, tot depenent si el fil era més gruixut o més prim.. A part de les mans, també feien servir els peus quan necessitaven aturar una bobina que anava molt de pressa. Però no es cansava.

15.- Hi havia molt de soroll a la fàbrica? Sí. N'hi havia força a cada departament de dins la fàbrica.

16.- Passàveu revisions mèdiques alguna vegada? A l'entrada de la fàbrica, a la porteria, hi havia una mena de gabinet mèdic: un despatx amb dos metges, el Dr. Castellà i el Dr. Sauqué, per quan els necessitessin. I també disposaven d'una assegurança, de la mateixa l'empresa, que incloïa la Clínica del Dr. Seguí.

17.- Hi havia gaire baixes mèdiques per culpa de la feina? Que ella sàpiga, no, almenys

18.- I d'accidents laborals, n'hi havia hagut algun? Que se'n recordi, no.

19.- Per què vas deixar aquesta feina? Perquè volia ser modista i li calia aprendre a tallar i a cosir, cosa del tot impossible amb l'horari de torns que feia.

20.- Dius que el teu pare i la teva germana també hi van treballar. El seu pare hi va treballar tota la vida: va entrar-hi d'aprenent, fins que es va jubilar –el 17 de gener de 1962-. Una nota escrita li recorda que aquell mes va cobrar un total de 3.093 ptes. Va estar malalt i, per tant, de baixa laboral. El van haver d'intervenir quirúrgicament a la Clínica del Dr. Seguí, i quan es va reincorporar a la feina el van posar a la porteria, per tal que pogués estar assegut.

Recorda que a la canalleta petita els feien els Reis, que el mateix dia anaven a buscar a Les Hilatures, l'actual Club Natació Sant Andreu, ubicat a La Rambla.

I pel que fa a la seva germana, recorda que quan hi va entrar la van posar a una secció on passaven el fil per cera líquida que s'havia de mantenir en aquest estat, per la qual cosa hi havia una gran escalfor i hi feia moltíssima calor. Li consta que antigament les dones es posaven tovalloles mullades al cap per tal de suportar-la i així poder treballar.

M.P.S

Barcelona, 24 d'octubre de 2020